

Nr 242.

Av herr **Lindberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till avlöningar vid statens alkoholistanstalt å Vennngarn.*

I årets statsverksproposition har under elfte huvudtiteln, punkten 150, framlagts förslag till avlöningsanslag för statens alkoholistanstalt å Vennngarn. Därav framgår att departementschefen ansett sig alltjämt icke böra tillstyrka upprepade gånger framförda förslag om inrättande av en överläkarbefattning vid anstaltens sjukavdelning och icke heller kunnat biträda likaledes upprepade förslag om inrättande av en ny assistenttjänst.

Såsom framgår av uttalande under punkten 161 är särskild proposition att vänta beträffande förstärkning av den öppna nykterhetsvården i anledning av de förslag, som framlagts av 1944 års nykterhetskommitté och de övriga utredningar, som varit verksamma inom detta område. I avbidan på propositionen föreslås att anslagen till nykterhetsnämndernas verksamhet beräknas till ett belopp, som tillhoppa överstiger nu utgående anslag med 2 138 000 kronor. Av detta torde kunna dragas den slutsatsen, att staten nu anses böra i väsentligt ökad grad understödja nykterhetsvården i landet. I denna situation finna vi det egendomligt att den s. k. slutna alkoholistanstalten syns bli lämnad helt åsido, såväl när det gäller anslag till de statliga alkoholistanstalterna som driftbidragen till de erkända och enskilda anstalterna. Beträffande alkoholistanstalterna har 1946 års alkoholistanstaltsutredning tidigare framlagt ett omfattande betänkande, som endast beträffande sjukavdelningen å Vennngarn föranlett något förslag till riksdagen. När nu i anledning av 1944 års nykterhetskommittés förslag frågan om förstärkning av nykterhetsvården blir föremål för prövning synes det oss vara ett svårt misstag om man i det sammanhanget tror sig kunna lämna anstaltsvården av alkoholister å sido. Utan en effektiv och ändamålsenlig anstaltsvård lär den öppna nykterhetsvården icke kunna komma till rätta med svårare fall av alkoholmissbruk. De anslag, som under senare år anvisats till anstalterna och enligt framlagda förslag kunna väntas bli anvisade även i år, äro i och för sig välkomna men avse endast att avhjälpa många års eftersläpning beträffande byggnader och allmän standard. Däremot har icke beaktats, att personalförstärkning är nödvändig för att kunna uppnå effektivare och ändamålsenligare behandling av de intagna. Såväl när det gäller medicinsk behandling som sociala hjälpåtgärder föreligga tyvärr betydande brister.

Vad särskilt Vennngarnsanstalten beträffar måste det anses som märkligt, att anslag beviljats till omfattande ombyggnadsarbeten för anordnande av en sjukavdelning, men att de möjligheter som härigenom skapats för medicinsk

behandling kan utnyttjas endast i ringa utsträckning på grund av att läkarfrågan icke ordnas. Skälen för inrättande av en överläkarbefattning ha upprepade gånger framlagts och torde därför icke nu behöva upprepas. I statsverkspropositionen redogöres för vad anstaltsstyrelsen och socialstyrelsen senast haft att anföra i frågan. Departementschefen föreslår nu att besöksarvodet till den deltidsanställda psykiatern skulle höjas från 135 till 150 kronor. Tidigare har arvodet höjts från 115 till 135 kronor utan att detta lockat någon kompetent sökande, och det förefaller inte sannolikt att en ytterligare arvodeshöjning skulle göra det lättare att erhålla lämplig läkare. Arvodsbefattningen tager nämligen så lång tid i anspråk att densamma svårligen kan kombineras med en heltidstjänst. Det kan icke heller väntas att någon läkare skall specialisera sig på alkoholistvård om han icke kan beredas en befattning inom detta område. Det är numera allmänt erkänt, att för effektiv alkoholistvård erfordras såväl medicinsk behandling som sociala hjälpåtgärder. Särskilt beträffande det klientel som hänvisas till Vennngarnsanstalten, nämligen s. k. psykopater och andra psykiskt abnorma, är det av största vikt att en fullgod medicinsk behandling kommer till stånd. Detta är icke möjligt om, såsom nu är fallet, ständiga ombyten av psykiater måste ske och dessutom läkare med någon erfarenhet av alkoholistvård eller psykopatvård icke alltid kan erhållas. Det må i sammanhanget erinras om vikten av forskning på detta område. Även om beredningen av nykterhetskommitténs förslag skulle resultera i att av 1946 års alkoholistvårdsutredning tidigare framlagt förslag om alkoholistsjukhus med forskningsavdelning upptages till avgörande synes det uppenbart, att i nuvarande läge ett sådant sjukhus icke kan väntas komma i verksamhet förrän efter flera år. Den å Vennngarn anordnade sjukavdelningen med 60 vårdplatser och goda utrymmen för undersökning och behandling skulle enligt vår mening kunna provisoriskt fylla uppgiften som alkoholistsjukhus. Första förutsättningen härför är emellertid att sjukavdelningen ställes under ledning av en ansvarig läkare, som kan ägna hela sin tid åt alkoholistvården. Den forskning, om än i begränsad omfattning, som en sådan läkare kunde utföra skulle, liksom den erfarenhet han kommer att vinna, vara av värde för organisationen av ett eventuellt särskilt alkoholistsjukhus. Såväl i Norge som i Finland finnas sedan några år heltidsanställda läkare inom alkoholistvården, och det vore enligt vår mening beklagligt om Sverige, som varit föregångsland på alkoholistvårdens område, icke skulle tillgodogöra sig nyare rön i fråga om medicinsk behandling av alkoholist.

Vid sidan av den medicinska behandlingen är det av största vikt att vårdtagarnas sociala omvårdnad uppmärksammas. Det är till ringa nytta att vårdtagaren genom medicinsk behandling återvinner hälsa och arbetsförmåga om icke åtgärder vidtagas för den sociala återanpassningen. I detta avseende har upprepade gånger framhållits behovet av personalförstärkning vid Vennngarnsanstalten genom inrättande av en ny befattning för en assistent. Statsutskottet har i utlåtanden i anledning av tidigare motioner i ämnet ifrågasatt om icke personalförstärkningen borde ske genom in-

rättande av en befattning för social kurator. Såsom framgår av propositionen har såväl Venngarnsstyrelsen som socialstyrelsen vidhållit förslaget om en ny assistent. Anstaltsstyrelsen har dock alternativt hemställt om en kurators-tjänst. Behovet av personalförstärkning har vitsordats flera gånger och även erkänts av statsutskottet i tidigare utlåtanden, varför det torde vara tillräckligt att nu framhålla angelägenheten av att medel ställas till förfo-gande för ändamålet.

Under åberopande av det anförda få vi föreslå,

att riksdagen beträffande avlöningsanslaget till statens al-koholistanstalt å Venngarn måtte besluta

dels att i stället för nuvarande arvodesbefattning såsom rådgivande psykiater inrättas en överläkarbefattning,

dels ock att en ny befattning såsom assistent, alternativt social kurator, inrättas vid anstalten.

Stockholm den 27 januari 1954.

Carl Lindberg.

Einar Johansson.

Gunnar Engkvist.

Einar Rimmerfors.
